

İlköğretim 2.Kademe Öğrencilerinin Duygusal Zeka Düzeylerinin Ana Baba Tutumları Açısından İncelenmesi

The Investigation of Emotional Intelligence and Parental Attitudes in Primary School Students

Battal Odabaşı

İstanbul Aydın Üniversitesi, Turkey
bodabasi@aydin.edu.tr

Özet

Duygusal zeka hem kişinin kendini gerçekleştirmesini hem de kişinin kendisi ve diğer insanlar ile oluşturduğu iletişimi kapsamaktadır.

Bu araştırmanın amacı, 11 – 14 yaş gurubu ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin duygusal zeka düzeylerinin; ana-baba tutumları, cinsiyet ve sınıf düzeyine ilişkin farklarını incelemektir. Araştırmada duygusal zeka envanteri Köksal tarafından Türkçeye çevrilen Bar-On Duygusal Zeka Ölçeği Çocuk ve Ergen formu kullanılmıştır. Ayrıca ana-baba tutumunu ölçmek için Lamborn, Mounts, Steinberg ve Dornbush tarafından geliştirilen Yılmaz (2000) tarafından Türkçeye çevrilen Anne Baba Tutum Ölçeği kullanarak öğrenciler arasındaki farklılık ölçülmüştür. Araştırmaya 37 kız 38 erkek olmak üzere toplam 75 öğrenci katılmıştır. Verilerin analizi SPSS 17.0 paket programı kullanılmıştır.

Araştırma verilerinin analizi sonucunda ana-baba tutumu ile duygusal zeka arasındaki ilişkinin yüksek olduğu görülmüştür. Ana-baba tutumu ile okul türü arasında ise ilişki saptanmamıştır. Cinsiyete göre kız öğrencilerin duygusal zeka puanları erkek öğrencilerin duygusal zeka puanlarından daha yüksek olduğu saptanmıştır. Sınıf düzeyi açısından öğrencilerin duygusal zeka ölçeklerine göre otoriter ana-baba tutumunun puanlarının yüksek olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Duygusal Zeka (EQ); ana-baba tutumları; cinsiyet; sınıf düzeyi.*

Abstract

Emotional intelligence consists of both an individual's realizing himself or herself and also his relation with himself or herself and the other people. The aim of This research is to analyze differences of level of emotional intelligence of the secondary school children aged between 11-14 according to their gender, grade, and parent's approach. In the research, Bar-On emotional intelligence scale which was translated by Köksal, was used as intelligence inventory with adolescent and teenager form. To measure the parent's approach, parent's approach scale which was devised by Lamborn, Mounts, Steinberg and Dornbush and translated by Yılmaz(2000) was used and the differences among the students was determined. 75 students were tested in the research of whom 37 are girl and 38 are boys. SPSS 17.0 package program was used in analyze of the datum. The result of the analyze of the datum of the research showed that there is a high correlation between emotional intelligence and parent's approach. No relation was seen between parent's approach and school kind. According to gender, it was seen that emotional intelligence points of the girls are higher than the boys. According to the grade, the points of the authoritarian parent's approach are higher than emotional intelligence scales.

Key words: *Emotional intelligence (EQ); parents' approach; gender;;grade.*

1.0.Giriş

Duygu, duyduğumuz, duyumsadığımız her şey; özellikle tüm tutkularımızın, hafif veya ortalama şiddetteki heyecanlarımız, tutkularımız, aşk, sevgi gibi genel hallerimizin, genel ve içgüdüsel eğilimlerimize verilen addır (Cevizci, 1999).

Duygular harekete geçmemizi sağlar. "Aristoteles duygularımız, neşeli ya da neşesiz zamanlarımızda algılarımız veya varsayımlarımız tarafından oluşan refakatçilerdir. İstek uyandırır fakat bağımsız ölçüler olmadıklarından dolayı bilinç fonksiyonları ile birlikte hareket ederler" (Kondrad & Hendl, 2005).

Goleman ise duyguyu, bir his ve bu hisse özgü belirli düşünceler, psikolojik ve biyolojik hallerin hareket eğilimi anlamında kullanmaktadır. Duygusal zeka özellikle son on yıl içinde gelişen bir kavramdır. Araştırmalar sonucunda, insanın yaşam süreci içerisindeki başarısında, bilişsel zeka kadar duygusal zekanın da önemli olduğu öne sürülmüştür. Duygusal zeka, kendimizin ve diğer insanların duygularını anlamamıza, bu duyguları gerçekçi olarak anlamlandırmamıza bütün bunlara uygun tutum ve davranışlarda bulunmamızı sağlamaktadır. Sadece akademik zeka bireyi, yaşamdaki değişikliklere hazırlayamamaktadır. Ve hala okullarda bireyin geleceğini belirlemede etkili olan duygusal zekaya önem verilmemektedir.

Duygusal zeka zaman içerisinde değişebilir veya gelişebilir. Bu süreçte en önemli etken ailedir. Aile ortamı ve aile içinde rolü çocuğun kişilik gelişiminde oldukça önemlidir. Çünkü çocuk birlikte yaşadığı anne babasını model alacaktır. Anne baba tutumları, çocuğun duygu ve davranışlarını olumlu ya da olumsuz olarak etkilemektedir. Çocuğun; kişiliğini, çevresiyle ve arkadaşlarıyla olan ilişkisini, kendine olan güvenini, ifade etme şeklini, kimlik ve bütünüyle kişilik oluşumunu da etkilemektedir. İlgisiz aile ortamında yetişen çocuklar yetişkin yaşamında kendine ve çevresindeki diğer insanlara güvenemeyen bireyler olarak yetişmektedir (Tuzcuoğlu, 2003).

Yapılan araştırmalar sonucunda; ilgisiz ve kayıtsız ana-baba tutumu çocuğun saldırganlık eğilimini güçlendirdiği saptanmıştır (Yavuzer, 1994).

Bu anlamda duygusal zekayı önemseyen ve gelişimine katkı yapacak müfredata ihtiyaç vardır. Program geliştirme sürecinde, aile-çevre etkeni (sosyo-ekonomik ve kültürel özellikleri) göz önüne alınarak, öğrencinin gelişim düzeyine uygun programlar geliştirilmelidir.

2.0.Araştırmanın Önemi ve Amacı

Duygusal zeka yaşamın ilk yıllarından başlayarak sonraki dönemlerde gelişmeye devam etmektedir. Çocuk, ebeveyninin verdiği tepkiler yoluyla, hangi duygularının kabul edileceği ve hangi duygularının reddedileceği koşullarını tanır ve onların duygularından haberdar olur. Böylece duygular, çocuğun yakın çevresiyle olan ortak yaşamında gelişme ve sağlıklı bir temel oluşturmasına imkan sağlamaktadır (Baltaş, 2006,s.8).

Duygusal zeka kişinin hem kendisini hem de başkalarını tanıyıp, anlamasına yardımcı olmayı sağlayan, geliştirilebilir becerilerden oluşmaktadır. Bireyin hem iş hem de özel hayatında başarılı ve mutlu olabilmesi için duygusal zekasını çok iyi kullanması gerekir. Duygusal zeka yaşamın her alanında kullanılmaktadır (Eymen, 2007,s.8).

Çocuklar kendilerini ifade etmeyi, diğer insanlar ile empati kurup, sorumluluklar almayı, uyum sağlayarak, problem çözebilmeyi vb. ailesini model alarak gerçekleştirirler. Bu beceriler hayat boyu öğrenilerek geliştirilebildiği için, duygusal zekanın öğrenim hayatına da katkısı araştırılmalıdır.

Duygusal zeka ve cinsiyet üzerine oldukça fazla sayı da araştırmalar yapılmıştır. Genel kanı olarak toplumda erkek çocuğun duygularını göstermesi onaylanmaz, saldırgan davranışı da uygun görölürken, kız çocuklarının ise saldırgan davranışlar sergilemesi olumsuz karşılanırken, duygularını gösterdiklerindeyse olumlu davranışlar sergilenmektedir (Acar, 2001).

Çocuğun duyguları bebeklikten itibaren gelişmeye başlamaktadır. İki yaşından sonra duygularını ifade edebilmeyi, üç yaşından sonra ise duygularını kontrol edebilmeyi ve okul hayatının başlaması ile duygularını toplumsal değerlere göre ifade ve kontrol edebilmeyi öğrenmektedir (Bayhan&Artan,2004).

Bu çalışmada İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin duygusal zeka düzeyleri ana-baba tutumları açısından incelenmiştir. Ayrıca cinsiyet ve sınıf düzey farklılıkları da değerlendirilmiştir.

Sınırlıklar

Bu araştırma, İstanbul İli, Küçükçekmece İlçesinde 2012-2013 eğitim-öğretim yılı içerisinde ilköğretim ikinci kademedede devam etmek olan; 38 erkek, 37 kız toplamda 75 öğrenciye uygulanmıştır. Araştırma kapsamındaki öğrencilerin duygusal zeka ölçümü Bar-On Duygusal Zeka Ölçeği Çocuk ve Ergen Formu ve ana-baba tutumlarını belirlemek için kullanılan Ana-Baba Tutum Ölçeği ile elde edilen veriler ile sınırlıdır.

3.0.Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizine ilişkin bilgiler sunulmuştur.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırma da, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin duygusal zeka düzeyleri ile ana-baba tutumları, sınıf düzeyi ve cinsiyet arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik karşılaştırmalı ilişkisel tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın bağımlı değişkeni duygusal zekanın alt boyutları, bağımsız değişkenler ise ana-baba tutumları, cinsiyet ve sınıf düzeyidir.

3.2. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Çalışmada Bar-On Duygusal Zeka Ölçeği Çocuk ve Ergen Formu ve Ana Baba Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçeklere ilişkin bilgilere de yer verilmiştir.

3.2.1. Bar-On Duygusal Zeka Ölçeği Çocuk ve Ergen Formu (EQ-i (YV))

Bar-On ve Parker tarafından geliştirilen, Bar-On Duygusal Zeka Ölçeği-Çocuk ve Ergen Formu ölçeği 7-18 yaşları arasındaki çocuk ve gençlere uygulanabilmekte ve toplam 60 maddeden oluşmaktadır. Ölçek Türkçe'ye Köksal (2007) tarafından uyarlanmıştır. Ölçeğin kapsam geçerliğini sınamak amacıyla Bar-On Duygusal Zeka Ölçeği Çocuk ve Ergen Formu, orijinal maddeleri ve önerilen Türkçe çevirileri ile birlikte, toplam 10 uzman görüşüne sunulmuştur. Uzmanların kabul ettikleri ve düzelttikleri maddeler öneriler doğrultusunda değiştirilmiştir. Denemelik ölçek formunun ilköğretim öğrencilerine uygulanmasından sonra, her madde ile ölçek puanları arasındaki korelasyonları temel alan madde analizi işlemleri yapılmıştır. Ölçekte yer alan maddelerin güvenilir sonuç verdiği görölmüştür. Ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0.91 olarak hesaplanmıştır. Alt ölçeklerin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayıları; bireylerarası alt ölçeği için .80, birey içi alt ölçeği için .62, stres yönetimi alt ölçeği için .68, uyum alt ölçeği için .85, genel ruh hali alt ölçeği için .85 ve olumlu etki alt ölçeği için .63'dür. Maddeler beni az tanımlıyor ile beni çok tanımlıyor arasında değişen 4'lü likert tipinde değerlendirilmektedir. Ölçekte, 6,

15, 21, 26, 28, 35, 37, 46, 49, 53, 54 ve 58 numaralı maddeler olumsuz ifadeler oldukları için ters puanlanmaktadır. Ölçme aracının uygulama süresi ortalama 20-25 dakikadır (Köksal, 2007). Ölçeğin alt boyutlarından yüksek puan alan bireylerin özellikleri kısaca şu şekilde ifade edilebilir (Köksal, 2007).

- Bireyiçi (Intrapersonel): Birey duygularının farkındadır, aynı zamanda kendi duygu ve ihtiyaçlarını ifade edebilme yeterliğine sahiptir. Ölçekte bireyiçi alt ölçeğini kapsayan 6 madde bulunmaktadır.
- Bireylerarası (Interpersonel): Birey, kişilerarası ilişkileri korumada başarılıdır. İyi dinleyicidir ve başkalarının duygularını anlamada ve takdir etmede iyidir. Ölçekte bireylerarası alt ölçeğini kapsayan 12 madde bulunmaktadır.
- Uyum (Adaptability): Birey, esnek, gerçekçi ve değişikliklerle başa çıkmada etkilidir. Gündelik yaşam problemleriyle baş etmede, olumlu yollar bulmada başarılıdır. Ölçekte uyum alt ölçeğini kapsayan 10 madde bulunmaktadır.
- Stres Yönetimi (Stres Management): Birey genelde sakin ve baskı altında dahi iyi çalışabilir. Nadiren dürtüsel davranır. Stresli bir duruma duygusal bir patlamayla cevap vermez. Ölçekte stres yönetimi alt ölçeğini kapsayan 12 madde bulunmaktadır.
- Genel Ruh Hali (General Mood): İyimserdir. Olaylara karşı olumlu bakış açıları vardır ve onlarla olmaktan mutluluk duyarlar. Ölçekte genel ruh hali alt ölçeğini kapsayan 14 madde bulunmaktadır.
- Olumlu Etki (Positive Impression): Bu alt teste yüksek alan bireyler gereğinden fazla olumlu izlenim bırakmak istemişlerdir. Ölçekte olumlu etki alt ölçeğini kapsayan 6 madde bulunmaktadır.
- Toplam EQ (Toplam EQ): Birey, genellikle günlük ihtiyaçlarla baş etmede etkili ve mutludur.
- *Tutarsızlık (Inconsistency Index): Tüm alt ölçeklerden yüksek puan alınması, ölçeği uygulayan birey yönergeyi anlamamış veya dikkatsiz ve gelişigüzel işaretlemiş demektir.

3.2.2. Ana Baba Tutum Ölçeği (ABTÖ)

Ana-Baba Tutum ölçeği Lamborn, Mounts, Steinberg ve Dornbush(1991, Akt: Yılmaz, 2000) tarafından geliştirilmiştir. Türkçeye Yılmaz (2000) tarafından uyarlanmıştır. 26 maddeden oluşan "Anne Baba Tutum Ölçeği", 3 faktörden oluşmaktadır. Bunlar Kabul-İlgi, Kontrol-Denetleme ve Psikolojik-Özerklidir. Ölçme aracının Kabul-İlgi boyutunda 9 madde, Kontrol-Denetleme boyutunda 8 madde ve Psikolojik-Özerklik boyutunda da 9 madde bulunmaktadır. Kabul-İlgi boyutu, çocukların ebeveynlerini ne kadar sevecen, ilgili ve katılımcı olarak algıladıklarını, Kontrol-Denetleme boyutu, çocukların ebeveynlerini ne kadar kontrollü ve denetleyici olarak algıladıklarını, Psikolojik-Özerklik boyutu ise ana-babanın demokratik tutumu ne derece uyguladığı ve çocuğun bireyselliğini ifade konusunda, çocuğu ne kadar cesaretlendirdiği ile ilgili algısını içermektedir. Ölçme aracının ilköğretim dönemindeki öğrenciler için devamlılık (test tekrar test) ve iç tutarlılık (Cronbach alfa) katsayıları sırasıyla, Kabul-İlgi alt ölçeği için .74 ve .60, Kontrol-Denetleme alt ölçeği için .93 ve .75, Psikolojik-Özerklik alt ölçeği için .79 ve .67'dir. Kabul-İlgi ve Kontrol-Denetleme boyutlarının kesişmesinden dört anne-baba tutumu ayırt edilmektedir. Kabul-İlgi ve Kontrol-Denetleme boyutlarında ortancanın üzerinde puan alanların ebeveynleri "demokratik", altında puan alanlar ise "ihmalkâr" ana-baba tutumuna sahip olduğu kabul edilmektedir. Kabul-İlgi boyutunda ortancanın altında ve "Kontrol-Denetleme" boyutlarında ortancanın üzerinde puan alanların ebeveynleri "otoriter" ana-baba tutumuna sahip olduğu kabul edilmektedir. Kabul-İlgi boyutunda ortancanın üzerinde ve Kontrol-Denetleme boyutlarında ise ortancanın altında puan alan çocukların ebeveynleri "müsamahakâr" ana-baba tutumuna sahip olduğu kabul edilmektedir. Psikolojik-özerklik boyutu, değerlendirme kategorik olarak (otoriter-müsamahakar- demokratik-ihmalkar) yapıldığı için, değerlendirmeye alınmamıştır. Eğer değerlendirme boyut bazında yapılacaksa (özerklik, kabul ve kontrol) psikolojik özerklik boyutu da değerlendirmeye dahil edilmektedir (Yılmaz, 2000).

Sadece Kontrol-Denetleme boyutunun ilk iki maddesi 7 dereceli, diğer maddeleri ise 3 derecelidir. Diğer boyuttaki maddeler dörtlü likert tipindedir. Ölçeğin 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17 numaralı dokuz maddesi Kabul-İlgi boyutunu; 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18 numaralı dokuz maddesi Psikolojik-Özerlik boyutunu; 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26 numaralı sekiz maddesi Kontrol-Denetleme boyutunu oluşturmaktadır.

Değerlendirmede, tek numaralı maddeler aynen alınmıştır (Kabul-İlgi boyutu), Psikolojik-Özerklik boyutu için ise değerlendirmede çift numaralı maddeler tersten puanlanır, sadece 12. madde tersten puanlanmaz. Kontrol-Denetleme boyutuna ait ilk iki madde 'hayır' cevabı için 7, 'istediğim saate kadar' cevabı için 1 olacak şekilde, 1 ile 7 arasında puanlanmıştır. 21. sorudan itibaren ise "hiç çaba göstermez" cevabı için 1, "çok az çaba gösterir" cevabı için 2 ve "çok çaba gösterir" cevabı için 3 olacak şekilde puanlanmıştır (Yılmaz, 2000).

3.3. Verilerin Toplanması

Bu araştırmanın verileri 2012-2013 eğitim öğretim güz döneminde toplanmıştır. Araştırmada veri toplamak amacı ile ölçme araçlarının uygulanabilmesi için gerekli izinler alınmıştır. Örnekleme oluşturan okul ve dershaneye gidilmiş, sınıf ortamında gruplar halinde araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Her bir uygulama ortalama 40- 50 dakika sürmüştür.

3.4. Verilerin Analizi

Duygusal zeka ölçeği ile ana-baba tutum ölçeği analizi için SPSS 17.0 istatistik paket programına veriler girilmiş ve yine aynı paket programı kullanılarak analizler gerçekleştirilmiştir. Ana- baba tutumu, duygusal zeka ve okul türünün kendi aralarındaki korelasyon değerlerine bakılmıştır. T-testi ve iki faktörlü varyans analizi uygulanmıştır.

4.0. Bulgular

Bu bölümde yapılan istatistiksel işlemler ve bu işlemlerin sonucuna ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 1. Ölçeklerin güvenilirliği

ReliabilityStatistics	
Cronbach's Alpha	N
.821	86

Analiz sonucu ana-baba tutumu ve duygusal zeka ölçeklerinin güvenilir bir test olduğu saptanmıştır.

Tablo 2. Anne baba tutumu ile duygusal zeka arasındaki ilişki

Ana-baba tutumu	PearsonCorrelation	1	.010
	Sig. (2-tailed)		.931
	N	75	75
Duygusal-zeka	PearsonCorrelation	.010	1
	Sig. (2-tailed)	.931	
	N	75	75

H0: Ana-baba tutumu ve duygusal zeka ölçeği güvenilir.

H1: Ana-baba tutumu ile duygusal zeka ölçeği güvenilir değil.

Ana-baba tutumu ile duygusal zekanın arasında ilişkinin var olduğunu hatta aralarındaki bu ilişkinin değeri yüksek olduğu yapılan istatistiksel analiz sonucunda ortaya atılan ve doğru olduğu varsayılan (H0) hipotezinin % 93,1 ile kabul edildiği anlaşılmıştır.

Tablo 3. Anne baba tutumu ile okul türü arasındaki ilişki

Ana-baba tutumu	PearsonCorrelation	1	-.073
	Sig. (2-tailed)		.533

	N	75	75
Okul türü	PearsonCorrelation	-.073	1
	Sig. (2-tailed)	.533	
	N	75	75

H0: Ana-baba tutumu ile okul türü arasında ilişki var.

H1: Ana-baba tutumu ile okul türü arasında ilişki yoktur.

Ana-baba tutumu ile okul türü(okul ve dersane) arasında bir ilişki bulunamamıştır. Yapılan istatistiksel analiz sonucunda ortaya atılan ve doğru olduğu varsayılan (H1) hipotezinin % 53,3 ile kabul edilmediği saptanmıştır.

Tablo 4. Duygusal zeka ile cinsiyete ilişkin analiz sonucu

	cinsiyet	N	Mean	Std. Deviation	Std. ErrorMean
Duygusal-zeka	kiz	37	2.1892	.39706	.06528
	erkek	38	2.3158	.47107	.07642

Tablo 4'te de görüldüğü üzere, erkeklerin ortalamasının kızlardan daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Ancak bu farkın rastlantısal mı yoksa gerçek bir başarının göstergesi mi olduğunu belirlemek için bağımsız örnekler test tablosunu incelemek gerekir.

Tablo 5. Duygusal zeka ile cinsiyet arasındaki ilişki

	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Std.	Lower	Upper
Duygusal-zeka	6.500	.013	1.257	73	.213	.10073	-.32736	.07416
Cinsiyet			1.260	71.545	.212	.10050	-.32697	.07377

H0: Duygusal zeka ile cinsiyet arasında anlamlı ilişki var.

H1: Duygusal zeka ile cinsiyet arasında anlamlı ilişki yoktur.

Bağımsız örnekler test tablosunun anlamlılık değeri .213 ve .212 olduğu yapılan istatistiksel analiz sonucunda ortaya atılan ve doğru olduğu varsayılan (H1) hipotezinin kabul edilmediğini, dolayısıyla cinsiyet ile duygusal zeka arasındaki ilişki anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 6. Anne baba tutumu ile okul türüne ilişkin analiz sonucu

	Okul-türü	N	Mean	Std. Deviation	Std. ErrorMean
Ana baba tutumu	Okul	46	2.6739	1.09655	.16168
	Dershane	29	2.5172	.98636	.18316

Tablo 6'da, okul ortalamasının dersane ortalamasından daha yüksek olduğu saptanmıştır. Okul sürecindeki duygusal denetim dersane sürecinden daha fazladır. Bu değerler arasındaki farkın

rastlantısal mı yoksa gerçek bir başarının göstergesi mi olduğunu belirlemek için bağımsız örnekler test tablosunu incelemek gerekir.

Tablo 7. Anne baba tutumu ve okul türü arasındaki ilişkisi

	F	Sig.	t	df	Sig. (2- tailed)	Mean Differ ence	Std. Error Differ ence	Low er	Upper
Ana-baba tutumu	.518	.474	.62	73	.533	.1566	.2503	-.3421	.6555
Okul			.64	64.33	.524	.1566	.2443	-.3313	.6446
			1	1		7	1	5	9

H0: Ana-baba tutumu ile okul türü arasında anlamlı ilişki var.

H1: Ana-baba tutumu ile okul türü arasında anlamlı ilişki yoktur.

Bağımsız örnekler test tablosunun anlamlılık değeri .533 ve .524 olduğu yapılan istatistiksel analiz sonucunda ortaya atılan ve doğru olduğu varsayılan (H1) hipotezinin kabul edilmediği, dolayısıyla anlamlı olmadığı görülmektedir.

4.1. Ana-Baba Tutumunun Sınıf Düzeyine Göre Duygusal Zeka

Tablo 8. Anne-baba tutumunun sınıf düzeyine göre duygusal zeka ölçeğine ilişkin analiz sonucu

sınıf	Duygusal-zeka	Mean	SS	N
6.00	Orta	2.7059	1.04670	17
	yüksek	2.6667	1.03280	6
	Toplam	2.6957	1.01957	23
7.00	Orta	2.6667	1.04654	15
	yüksek	2.5714	.97590	7
	Toplam	2.6364	1.00216	22
8.00	Orta	2.5000	1.17954	24
	yüksek	2.6667	1.03280	6
	Toplam	2.5333	1.13664	30
Toplam	Orta	2.6071	1.09010	56
	yüksek	2.6316	.95513	19
	Toplam	2.6133	1.05130	75

Tablo 8’de ise ana-baba tutumunun sınıf düzeyine bağlı olarak değişimi duygusal zeka değişkeni baz alınarak oluşturulmuştur. Tablo 8’de görüldüğü üzere sınıf düzeylerinin ana-baba tutumunun duygusal zekalarına bağlı olarak değişim görülmektedir. Ana-babaların duygusal baskıları her sınıf düzeyinde orta ve yüksek düzeyde olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 9. Anne baba tutumunun sınıf düzeyine göre duygusal zeka ölçeğine ilişkin varyans analiz sonuçları

	Type III Sum of Squares	df	MeanSq uare	F	Sig.
Sınıf	.100	2	.050	.042	.958
duygusal_zeka	.002	1	.002	.001	.971

sınıf *	.181	2	.091	.077	.926
duygusal_zeka					
Toplam	594.000	75			
a. R Squared = .007 (Adjusted R Squared = -.065)					

H0: Ana-baba tutumu ile sınıf düzeyi arasında anlamlı ilişki var.

H1: Ana-baba tutumu ile sınıf düzeyi arasında anlamlı ilişki yoktur.

Ana-baba tutumunun sınıf düzeyine göre duygusal zeka bağlı olarak farklılık göstermediği, her öğrenim kademesinde eşit düzeyde baskılama olduğu anlaşılmaktadır. İstatistiksel analiz sonucunda ortaya atılan ve doğru olduğu varsayılan (H1)hipotezi ile anlamlı ilişki olmadığı görülmüştür.

4.2. Ana-Baba Tutumunun Cinsiyete Göre Duygusal Zeka Düzeyi

Tablo 10. Anne baba tutumunun cinsiyete göre duygusal zeka ölçeğine ilişkin analiz sonucu

Duygusal-zeka	cinsiyet	Mean	SS	N
orta	kiz	2.6000	1.06997	30
	erkek	2.6154	1.13409	26
	Toplam	2.6071	1.09010	56
yüksek	kiz	2.5714	.97590	7
	erkek	2.6667	.98473	12
	Toplam	2.6316	.95513	19
Toplam	kiz	2.5946	1.03975	37
	erkek	2.6316	1.07606	38
	Toplam	2.6133	1.05130	75

Tablo 10'da ise ana-baba tutumunun cinsiyete bağlı olarak değişimi duygusal zeka değişkeni esas alınarak oluşturulmuştur. Tablo 10'da görüldüğü üzere cinsiyetin ana-baba tutumunun duygusal zekalarına bağlı olarak değişim görülmektedir.

Tablo 11. Anne baba tutumunun cinsiyete göre duygusal zeka ölçeğine ilişkin varyans analizi sonuçları

	df	MeanSqua	F	Sig.
Duygusal-zeka	1	.002	.002	.969
cinsiyet	1	.041	.036	.851
Duygusal-zeka * cinsiyet	1	.021	.019	.892
Toplam	75			
a. R Squared = .001 (Adjusted R Squared = -.042)				

H0: Ana-baba tutumu ile cinsiyet arasında anlamlı ilişki var.

H1: Ana-baba tutumu ile cinsiyet arasında anlamlı ilişki yoktur.

Ana-baba tutumunun cinsiyet göre duygusal zeka bağlı olarak farklılık göstermediği istatistiksel analiz sonucunda ortaya atılan ve doğru olduğu varsayılan (H1) hipotezi ile anlamlı ilişki olmadığı görülmüştür.

Tablo 12. Sınıf düzeyi ve anne baba tutumu değişkenlerine ilişkin dağılımı

			demokrati	ihmalk	otoriter	Müsamah	Top.
			k	ar		kar	
sınıf	6.	N	4	4	10	5	23
	0	sınıf	17.4%	17.4%	43.5%	21.7%	100.0%
0	7.	N	4	4	10	4	22
	0	sınıf	18.2%	18.2%	45.5%	18.2%	100.0%
0	8.	N	8	5	10	7	30
	0	sınıf	26.7%	16.7%	33.3%	23.3%	100.0%
Toplam		N	16	13	30	16	75
		sınıf	21.3%	17.3%	40.0%	21.3%	100.0%

Ana- baba tutumu sınıf düzeylerine göre incelendiğinde öğrenciler üzerinde otoriter ana-baba tutumunun daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca sınıf seviyesi yükseldikçe ana-babanın otoriter olma durumu azalır, daha müsamahkar ve demokratik biçim almaktadır.

Tablo 13. Duygusal zeka ve anne baba tutumu değişkenlerine ilişkin dağılımı

			demokra	ihmalk	otorit	müsamah	Topla
			tik	ar	er	kar	m
Duygusa	orta	N	13	9	21	13	56
		%	23.2%	16.1%	37.5%	23.2%	100.0%
l-zeka	duygus						%
		al-zeka					
	yüks	N	3	4	9	3	19
		%	15.8%	21.1%	47.4%	15.8%	100.0%
	ek						%
		duygus					
	al-zeka						%
Toplam		N	16	13	30	16	75
		%	21.3%	17.3%	40.0%	21.3%	100.0%
	duygus						%
		al_zek					
	a						%

Tablo 13'te görüldüğü üzere duygusal zekaların daha çok orta seviyelerde olduğu gözlemlenmiştir. Toplamda otoriter ana-baba tutumu daha yüksek olduğu görülmektedir. Sınav sürecinin ana-babanın duygusal davranımına otoriter olma figürü olarak etki etmektedir.

5.0.Sonuç

Topuksal'ın(2011) yaptığı araştırma sonucunda, genel olarak demokratik ana-baba tutumuna sahip öğrencilerin Duygusal Zeka Ölçeği Bireylerarası, Stres Yönetimi ve Uyum alt ölçek puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Bireyiçi, Bireylerarası ve Uyum alt ölçeklerinde ise en düşük puan

ortalamasının ihmalkar ana-baba tutumuna sahip öğrencilerde olduğu saptanmıştır. Sınıf düzeyi açısından 8. sınıf öğrencilerinin Bireyiçi duygusal zekalarının, 6. sınıf öğrencilerinin Uyum ve Genel Ruh Hali duygusal zeka puanlarının yüksek olduğu saptanmıştır. Cinsiyete göre kız öğrencilerin Bireyiçi ve Bireylerarası duygusal zeka puanlarının, erkek öğrencilerin ise Stres Yönetimi duygusal zeka puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ana-baba tutumu ve sınıf düzeyi etkileşimi ile ana-baba tutumu ve cinsiyet etkileşimi açısından, duygusal zeka ölçeği puanlarında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür.

Özyalçın, Oskay, Erdem ve Yılmaz (2008), 4. ve 5. sınıf öğretmen adaylarının duygusal zekalarını, sınıf düzeyi ve cinsiyet değişkenlerini göz önüne alarak yaptıkları çalışmada 5. sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması değerlendirme puanları ile duygusal zeka düzeylerini karşılaştırarak anlamlı bir ilişki olup olmadığına bakmıştır. Araştırmanın verileri, Bar-On tarafından geliştirilen (Bar-On, 1997) ve Acar (2000, akt. Özyalçın, Oskay, Erdem, Yılmaz, 2008) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Duygusal Zeka Anketi, Öğretmen Adayı Değerlendirme Formu ve öğretmen adaylarının uygulama okullarındaki ders anlatımlarını da içeren mikro öğretim tekniği (video kamera görüntüleri kullanılarak) ile toplanmıştır. Sonuç olarak, 4. ve 5. sınıf öğrencileri arasında duygusal zekanın kişilerarası ilişkiler, şartlara ve çevreye uyum, genel ruh hali alt boyutlarında 4. sınıf öğretmen adaylarının lehine anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Duygusal zeka alt boyutları cinsiyet açısından incelendiğinde ise anlamlı farklılık tespit edilmemiştir

Köksal'ın yaptığı araştırma, üstün zekalı öğrencilerin, duygusal zeka düzeylerini geliştirmek amacıyla bir program hazırlanmış, öğrencilere uygulanarak programın etkililiği sınanmıştır. Bu amaçla 14 oturumluk "Duygusal Zeka Geliştirme Programı" oluşturulmuştur. Örnekleme ilköğretim okulu 1. sınıf öğrencilerinden 22 öğrenci oluşturulmuştur. Araştırmada 11 öğrenci deney, 11 öğrenci kontrol grubunu oluşturmuştur. Deney grubundaki öğrencilere "Duygusal Zeka Geliştirme Programı" uygulanmış, kontrol grubuna ise herhangi bir uygulamada bulunulmamıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Bar-On tarafından geliştirilen ve Köksal (2007) tarafından Türkçeye uyarlanan, Bar-On Duygusal Zeka Ölçeği Çocuk ve Ergen Formu kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, üstün zekalı öğrencilere yönelik hazırlanan duygusal zeka geliştirme programının öğrencilerin duygusal zeka seviyelerini arttırdığı sonucuna varılmıştır (Köksal, 2007).

Mayer, Perkins, Caruso ve Salovey (2001) yaptıkları çalışmada duygusal zeka ile üstün yeteneklilik arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Veri toplama aracı olarak Duygusal Zeka Ölçeği kullanılmışlardır. Genel zekayı ölçmek için de Peabody Resim26 Kelime Ölçeğini kullanılmışlardır. Araştırmada örneklem ergenlik çağındaki 11 öğrenciden oluşmuştur. Araştırma sonucunda duygusal zeka düzeyi yüksek olan ergenlerin kendilerini daha iyi ifade eden, duygularını yönlendirici olarak görebilen, sosyal yaşamlarında strese daha dayanıklı bireyler olduğu gözlenmiştir (Köksal, 2007).

İşmen'in (2004) yaptığı çalışmada, duygusal zeka ile aile işlevleri arasındaki ilişki incelemiştir. Aile Değerlendirme Ölçeği (ADÖ)'nün duygusal tepki verebilme alt ölçeği ile Duygusal Zeka Ölçeği toplam puan ve üç alt boyutu arasında anlamlı ilişki bulunduğu saptanmıştır. Ayrıca, duygusal zekanın ana-babaların yaş ve cinsiyeti açısından farklılaşmadığı gözlemlenmiştir.

Özetleri sunulan çalışmalarda duygusal zeka düzeyi ile yaş, cinsiyet, sosyo-ekonomik durumu ve öğrencilerin üstün yetenekleri ile ilgili ilişkiler olduğu veya bazı çalışmalarda ise cinsiyet ile duygusal zeka arasında ilişkilere rastlanmamıştır. Duygusal zekanın yaşa bağlı olarak arttığı ve kızların erkeklere göre daha duygusal olduğu görülmüştür. Duygusal zekanın, üstün zekalı öğrencilere yönelik hazırlanan duygusal zeka geliştirme programı ile de artabileceği saptanmıştır. Duygusal zeka düzeyi yüksek öğrencilerin ise kendilerini daha iyi ifade ettiklerini, yaşamlarında strese karşı daha dayanıklı oldukları ve duygularını yönlendirebilen bireyler olduğu görülmüştür.

Bu çalışma ilköğretim ikinci kademe düzeyindeki 6,7 ve 8.sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Sonuç olarak ana-baba tutumu ile duygusal zeka arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Fakat ana-baba tutumu ile okul türü arasında anlamlı bir ilişki görülmemiştir.

Ana-baba tutumu ile cinsiyete ilişkin yapılan analiz sonucunda ise, erkeklerin duygusal zekalarının hem orta düzeyde hem yüksek düzeyde kızlara oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır. Fakat duygusal zeka seviyesi olarak, kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha duygusal olduğu saptanmıştır. Ana-babanın duygusal tutumu ile sınıf düzeyine ilişkin yapılan analiz sonucu, 6. Sınıf öğrencilerinde orta düzeyde çıkmıştır. 7. Sınıf öğrencilerinde de aynı şekilde orta düzeyde çıkmıştır. Fakat 8. Sınıf öğrencilerinde ise yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır.

Analizler sonucunda otoriter ana-baba tutumunun daha baskın olduğu görülmüştür. Bu öğrencilerin her biri sınava hazırlanmaktadır. Bu nedenle ana-baba öğrencilere baskı uygulamaktadırlar. Sosyal aktiviteleri oldukça kısıtlanan bu öğrenciler kendilerini mutsuz hissetmektedirler. Ortalama olarak %40 oranında da otoriter ana-baba figürünün etken olması, ülkemizdeki aile görüntümüzü yansıtmaktadır. Ülkemizdeki aile ve okul yapılanması daha çok dinleyen ve itaat eden öğrenciyi kabul etmektedir. Ağırbaşlı, söz dinleyen öğrenci daha makbul görülmektedir. Kendini ifade eden, duygusal tepkiler veren birey gerek aile ve gerekse de toplum içinde olumlu karşılanmamaktadır. Baskı, duygusal kontrolleri yüksek veya tam tersine süregelen öfke krizi içinde olan bireyi ortaya çıkarabilmektedir.

Örnekleme 8. Sınıf öğrencilerinin sayısı fazla olduğu ayrıca bu öğrencilerin sınava hazırlanma aşamasında oldukları için ebeveynlerinden baskı görmeleri beklenirken, tam tersine otoriter ana-baba oranı (%33'e) düşmekte, Demokratik (%26.7) ve müsamahakar (%23) ana-baba oranı artmaktadır. Bunun iki nedeni olabilir:

1. SBS sürecinin her yıl yapıyor olması, öğrencilerle birlikte ana-babayı da yormaktadır. Bu duygusal yorgunluk doğal kabul sürecini doğurmakta
2. Ergen sürecine giren bireyin 8. Sınıfta daha bilinçli davranış göstermesi, benlik saygısını daha çok önemsemesi nedeniyle, ana-babanın otoritesinden kopmaktadır. Dolayısıyla daha olgun veya benlik durumunda yönelen ebeveyne karşı duygusal sert tepkiler göstermekte, özerklik alanını daha çok genişletmektedir. Bu durum karşısındaki ana-baba tutumunun da farklılaşıp, sınırlandırılması sürecini doğurabilmektedir.

Sonuç olarak aile yapımızda otoriter ana-baba tutumu oldukça yüksek saptanmıştır. 8.sınıf ile birlikte bu oran gittikçe daha demokratik bir ana-baba davranışına bırakılmaktadır. Otoriter ebeveynin sürekli denetim ve kontrolünde olan çocukların, kişiliklerinin gelişim sürecinde benlik saygılarının düşük olduğu bilinen bir gerçekliktir. Bu öğrenciler sürekli ana-babanın denetimi altında olduklarından bireyselleşmede zorluklar çekmektedirler. Ayrıca otoriter ana-baba tutumuna sahip aile de yetişen öğrenciler aşırı hassas olup, kendi duygu ve düşüncelerine güvenmemektedirler. Otoritenin isteğine göre duygu ve düşünceleri şekillenmektedir. Türkiye de sınav gerçeğine paralel olarak duygu durumları, öğrencinin sürekli ders çalışıp iyi notlar alması yönündedir. Akademik ders başarısı ile kişilik bir anlamda özdeş görülmektedir. Bu anlamda çocuğun sosyalleşmesi akademik başarısını düşürdüğünden, ana-babanın istediği kişilerle görüşüp, onların istediği yerlerde hareket eden çocuklar daha kabul görmektedirler.

Duygusal zeka düzey olarak, 6. Ve 7. Sınıfa nazaran 8. Sınıf öğrencilerinde daha yüksek olduğu saptanmıştır. 6. ile 7. Sınıf öğrencilerinin ise duygusal zeka oranı orta düzeydedir. Bunun sebebi Türk eğitim sisteminde SBS gerçeğidir. Ortaöğretim sonunda yapılan bu sınav öğrencilerin hangi liselere yerleşeceğini belirlediğinden, bu dönemde öğrencilerin kaygı ve duygusal tepki düzeyleri daha yüksek olmaktadır. Ailelerin tutumları da oldukça otoriter ve başarıya karşı hassas olmaktadır.

Cinsiyet olarak kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre duygusal zeka düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Kız öğrencilerin duygusal zekalarının yüksek olması kızların daha çok sosyal etkileşim

kuruyor olmalarından ve arkadaş ilişkilerine daha çok ağırlık vermelerinden kaynaklanabilir. Ayrıca Türk toplumunda kız çocuğunun duygularını göstermesi istenen, hoş karşılanan bir durumdur (Acar, 2001). Erkeklerde ise hoş karşılanmayıp ayıplanmaktadır.

Eğitim sistemimiz anne-baba eğitimi konusunda daha duyarlı olmalıdır. Ana-baba eğitim programlarıyla öğrencilerin gelişim dönemi ile ilgili aile büyüklerinin farkındalığı artırılmalıdır. Demokratik aile modeli geliştirecek çalışmalar yapılmalıdır. Akademik başarıyı önemseyen bir sistem yapılanmasından, hayatta doğru kararlar alabilen, karşılaştığı zorlukları aşabilmeyi becerisi gösterebilen, empati yeteneğine sahip insan yetiştirmek amaçlanmalıdır.

Kaynakça

- Acar, F. T.(2001). *Duygusal zeka yeteneklerinin göreve yönelik ve insana yönelik liderlik davranışları ile ilişkisi: Banka şube müdürleri üzerine bir alan araştırması.* (Doktora tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Adler, A. (1994).*İnsan Tabiatını Tanıma.* A. Yörükkan (Ed.). İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Baltaş, Z.(2006). *Duygusal zeka, insanın dünyasını aydınlatan ve işine yansıyan ışık.* İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Bar-on R.(1997). Development of the Bar-On EQ-i: A measure of emotional and social intelligence. *Paper Presented at the 105 Annual Convention of the American Psychological Association.*
- Bayhan, P. &Artan,İ. (2004).*Çocuk gelişimi ve eğitimi.* İstanbul: Morpa Yayınları.
- Baymur, F.(1978).*Genel psikoloji.* İstanbul: İnkılap ve Arka Basımevi.
- Butler, G. & Mcmanus, F.(1998). *Psikolojinin ABC'si.* Z. İ. Babayiğit(Çev.). İstanbul: Kabalıç Yayınevi.
- Candemir, F. (2000). *Anne baba tutumlarının çocuklukta benlik kavramının üzerine etkisi.* (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Cevizci, A. (1999).*Felsefe sözlüğü.* İstanbul: Paradigma Yay.
- Cooper, R.&Sawaf, A. (1994).*Liderlikte duygusal zekâ.* Z.Ayman&B. Sancar (Çev.). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Cüceloğlu, D. (2004).*İnsan ve davranışı.* İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Davis, M. (2004). EQ *duygusal zekanızı ölçün.* .S. Silahlı (Çev.). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Doğan, S,(2005). *Çalışan ilişkileri yönetimi.* 1. Baskı. İstanbul: Kare Yayınları.
- Doğan S, & Demiral, O. (2007). Kurumların başarısında duygusal zekanın rolü ve önemi. *Celal Bayar Üniversitesi, İ.İ.B.F Yönetim ve Ekonomi Dergisi,* 14(1)
- Dökmen, Ü.(1994). *İletişim çatışmaları ve empati.* İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Eymen, E. (2007). *Duygusal zeka.* [http:// www.1insaat.com/ uploads/ TrbBlogs/pdfs_ 3/30755_ 1212560158_946.pdf](http://www.1insaat.com/uploads/TrbBlogs/pdfs_3/30755_1212560158_946.pdf). adresinden 22 Eylül 2012 tarihinde edinilmiştir.
- Goleman, D. (1995). *Duygusal zeka neden IQ'dan daha önemlidir?* B.S.Yüksel (Çev.). İstanbul: Varlık Yayınları.
- Goleman, D. (1998). *İşbaşında duygusal zeka.* H. Balkara (Çev.). İstanbul: VarlıkYayınları.
- Goleman, D.(1999). *Duygusal zeka.* B.S.Yüksel (Çev.). İstanbul: Varlık Yayınları.
- Gürel, E. & Tat, M. (2010). Çoklu zeka kuramı: tekli zeka anlayışından çoklu zeka yaklaşımına. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,* spring, volume 3 / 11.
- Hoe, K. & Jung, H. (1999). A study of preschoolchildren's emotional intelligence in Relation to socio-demographic variables. *Journal of Early Childhood Education,* 19(2), 41-156.
- İşmen, A. E. (2004). Duygusal zeka ve aile işlevleri arasındaki ilişki. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 7(11), 55-75.
- Kaplan, H. (2003). *İlköğretim öğrencilerinin aile ortamını algılayış biçimleriyle öğrenilmiş çaresizlik davranışlarının karşılaştırılması.*(Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Konrad, S. & Claudia, H. (2005).*Duygularla güçlenmek.* M.Taştan(Çev.). İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Köksal, A. (2007). *Üstün zekalı çocuklarda duygusal zekayı geliştirmeye dönük program geliştirme çalışması.* (Doktora tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kulaksızoğlu, A. (2004). *Ergenlik psikolojisi.* İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Mayer, J. D., Perkins, D., Caruso, D. & Salovey, P. (2001). Emotional intelligence and giftedness. *Roeper Review,* 23(3), 131-138.
- Navaro, L. (1989).*Aşırı koruyuculuğun çocuk eğitimine etkileri.* Ya-Pa 6. Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, İstanbul: Ya-Pa Yayınları, 121-125.
- Özyalçın, Oskay, Ö., Erdem, E. & Yılmaz, A. (2008). Kimya öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları ve duygusal zeka üzerine bir çalışma. *Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi,* 17.

- Topuksakal, D. (2011). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin duygusal zeka düzeylerinin ana baba tutumları açısından incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi).Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri ABD., Adana.
- Tuzcuoğlu, N.(2003). *Anne baba olmanın altın kuralları, bir aile olmak*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Wong, C.S. &Law, K.S.,(2002). The effects of leader and follower emotional intelligence On performance and attitude. An exploratory study. *Leadership Quarterly*, 13: 243–274.
- Yavuzer, H. (1993). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (1994). *Ana-baba ve çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2006). *Çocuk eğitimi el kitabı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yılmaz, A. (2000). *Eşler arasındaki uyum ve çocuğun algıladığı anne-baba tutumu ile çocukların, ergenlerin, gençlerin akademik başarıları ve benlik algıları arasındaki ilişkiler*. (Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yörükoğlu, A. (2000). *Gençlik çağı ruh sağlığı ve ruhsal sorunlar*. İstanbul: Özgür Yayınları.
- Yörükoğlu, A. (2004). *Çocuk ruh sağlığı*. İstanbul: Özgür Yayınları.

EXTENDED ABSTRACT

Research model

The research is a descriptive work to determine relation between emotional intelligence level of the secondary school students and gender, grade, and parent's approach (it is comparative relation scanning model). Dependant variable of the research is sublevels of emotional intelligence and independent variables are parent's approach, gender and grade level.

Bar-on emotional intelligence scale; form for children and adolescents, and parent's approach scale were used. Information about those scales was also added to the paper.

The datum of this research was collected in the fall semester of 2012-2013 education year. The required permits were taken in advance to be able to take the necessary information. To the school forming the sampling was attended by the researcher. The research was realized by the researcher in groups. Every application dimension took about 40-50 minutes.

For the analysis to Emotional intelligence scale and parent's approach scale, the obtained datum was entered into the SPSS 17.0 statistic program and analyses were realized. The correlation values of the parent's approach, emotional intelligence, and school kind was analyzed among them. T-test and variation analysis with two factors were implemented.

Result

As a result it was determined that authoritarian parent's approach is high. It is known that the children who are under the control of authoritarian parents have low self-confidence. Those students have difficulty in becoming individuals. Moreover those students generally tend to be very sensitive and don't believe in their capacities and their own ideas and opinions. They tend to be shaped according to the wishes of the authority and order. Their emotional mode is in the way the exam and testing system works and according to those students they are only able to be good people by studying hard and passing the examinations. They consider the academic success and personality in the same frame. In this meaning, because the socializing of the children lower their academic success, the children who comply with their parents and see the people allowed only by their parents are pondered as good and successful children.

It was determined that students attending the 6th and 7th grade have a higher emotional intelligence level then the 8th grade students. The students attending the 6th and 7th grade have the same emotional

intelligence level which is medium. The reason for this is the SBS examinations in Turkish education system. Because this examination decides which students will attend what high school, the students who will take this examination have a higher anxiety and emotional reactions. Parents' approach end to be more sensitive and authoritarian. As for the gender, it was seen that girls tend to have a higher emotional intelligence level.

EKLER

Sevgili Öğrenciler; İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Duygusal Zeka Düzeylerinin Ana Baba Tutumları Açısından İncelenmesi amacıyla İstanbul Aydın Üniversitesi Rehberlik Ve Psikolojik Danışman 3.Sınıf Öğrencisi Dilan Özen tarafından bir araştırma yapılmaktadır. Bu amaçla size aşağıda sorular sorulmaktadır. Araştırmadan doğru sonuçlar alabilmek için soruları içten doğru cevaplamanız gerekmektedir.

YÖNERGE: Her cümleyi okuyun ve sizi en iyi tanımlayan cevabı seçin. 4 olası cevap vardır. 1=Beni çok az tanımlıyor; 2=Beni biraz tanımlıyor; 3=Beni genellikle tanımlıyor ;4=Beni çok tanımlıyor. **ÇOĞU YERDE ÇOĞU ZAMAN** nasıl hissettiğinizi, düşündüğünüzü veya nasıl davrandığınızı belirtin. Her cümle için sadece için sadece ve sadece bir tane cevap seçin ve sizin cevabınıza uyan numarayı daire içine alın. Örnek olarak; eğer cevabınız "Beni biraz tanımlıyor" ise o cümle ile aynı kutucukta olan 2 numarayı daire içine alın.

Doğum Tarihi: ___/___/_____ Cinsiyet:E K Sınıf:_____ Tarih: ___/___/_____

	1 Beni çok az tanımlıyor	2 Beni biraz tanımlıyor	3 Beni genellikle tanımlıyor	4 Beni çok tanımlıyor
1. Eğlenmekten hoşlanırım.	☐	☐	☐	☐
2. Diğer insanların nasıl hissettiklerini anlamada başarılıyım.	☐	☐	☐	☐
3. Üzüntülü olduğumda soğukkanlılığımı koruyabilirim.	☐	☐	☐	☐
4. Mutluyum.	☐	☐	☐	☐
5.Diğer insanların başına gelenleri önemserim.	☐	☐	☐	☐
6. Öfkemi kontrol etmek benim için zor.	☐	☐	☐	☐
7. İnsanlara nasıl hissettiğimi söylemek kolaydır.	☐	☐	☐	☐
8. Tanıştığım herkesten hoşlanırım.	☐	☐	☐	☐
9. Kendimden emin olduğumu hissederim.	☐	☐	☐	☐
10. Genellikle diğer insanların ne hissettiğini anlarım.	☐	☐	☐	☐
11. Soğukkanlılığımı nasıl koruyacağımı bilirim.	☐	☐	☐	☐
12. Zor soruları cevaplarken farklı yollar kullanmayı denerim.	☐	☐	☐	☐
13. Yaptığım birçok şeyin iyi sonuçlanacağını düşünürüm.	☐	☐	☐	☐
14.Başkalarına saygı gösterebilirim.	☐	☐	☐	☐
15. Her şeye gereğinden çok üzülürüm.	☐	☐	☐	☐
16. Benim için yeni şeyleri anlamak kolaydır.	☐	☐	☐	☐
17. Duygularımı rahatlıkla ifade edebilirim.	☐	☐	☐	☐
18. Herkes hakkında iyi düşünürüm.	☐	☐	☐	☐
19. En iyisini umut ederim.	☐	☐	☐	☐
20. Arkadaş sahibi olmak önemlidir.	☐	☐	☐	☐
21. İnsanlarla kavga ederim.	☐	☐	☐	☐
22. Zor soruları anlayabilirim.	☐	☐	☐	☐
23. Gülümsemekten hoşlanırım.	☐	☐	☐	☐
24. Başka insanların duygularını incitmemeye çalışırım.	☐	☐	☐	☐
25. Bir problemi çözene kadar uğraşırım.	☐	☐	☐	☐
26. Sinirli bir yapıya sahibim.	☐	☐	☐	☐

27. Hiçbir şey canımı sıkmaz.	☐	☐	☐	☐
28. Benim için duygularım hakkında konuşmak zordur.	☐	☐	☐	☐
29. Her şeyin iyi olacağını bilirim.	☐	☐	☐	☐
30. Zor sorulara iyi cevaplar bulabilirim.	☐	☐	☐	☐
31. Duygularımı kolaylıkla tanımlayabilirim.	☐	☐	☐	☐
32. Nasıl iyi zaman geçireceğimi bilirim.	☐	☐	☐	☐
33. Gerçeği söylemeliyim.	☐	☐	☐	☐
34. İsteddiğimde zor bir soruyu birçok şekilde cevaplayabilirim.	☐	☐	☐	☐
35. Kolaylıkla kızarım.	☐	☐	☐	☐
36. Başkaları için birşeyler yapmaktan hoşlanırım.	☐	☐	☐	☐
37. Çok mutlu değilim.	☐	☐	☐	☐
38. Problemleri çözerken farklı yolları kolaylıkla kullanabilirim.	☐	☐	☐	☐
39. Kolay kolay üzülmem.	☐	☐	☐	☐
40. Kendimle barışığım.	☐	☐	☐	☐
41. Kolay arkadaş edinirim.	☐	☐	☐	☐
42. Yaptığım her şeyde en iyi olduğumu düşünüyorum.	☐	☐	☐	☐
43. İnsanlara ne hissettiğimi söylemek benim için kolaydır.	☐	☐	☐	☐
44. Zor bir soruyu cevaplarırken birçok çözüm üretmeye çalışırım.	☐	☐	☐	☐
45. Başkalarının duyguları incindiğinde kendimi kötü hissederim.	☐	☐	☐	☐
46. Birisine sinirlendiğim zaman, kızgınlığım uzun süre devam eder.	☐	☐	☐	☐
47. Kişiliğimden memnunum.	☐	☐	☐	☐
48. Problem çözmede iyiyimdir.	☐	☐	☐	☐
49. Sıramı beklemek benim için zordur.	☐	☐	☐	☐
50. Yaptığım şeylerden zevk alırım.	☐	☐	☐	☐
51. Arkadaşlarımı severim.	☐	☐	☐	☐
52. Kötü günlerim olmaz.	☐	☐	☐	☐
53. Başkalarına duygularımı anlatmakta zorluk çekerim.	☐	☐	☐	☐
54. Kolaylıkla üzülürüm.	☐	☐	☐	☐
55. En yakın arkadaşlarımdan biri üzgün olduğunda anlayabilirim.	☐	☐	☐	☐
56. Vücudumu beğenirim.	☐	☐	☐	☐
57. Bazı şeyler zorlaşsa bile vazgeçmem.	☐	☐	☐	☐
58. Öfkelendiğimde düşünmeden hareket ederim.	☐	☐	☐	☐
59. İnsanlar bir şey söylemeseler bile üzgün olduklarını anlarım.	☐	☐	☐	☐
60. Görünüşümü beğenirim.	☐	☐	☐	☐

ANNE-BABA TUTUM ÖLÇEĞİ

Lütfen aşağıdaki soruları kendi **anne** ve **babanın** düşünerek dikkatle okuyunuz. Aşağıdaki durumun **anne** ve **babanızın** davranışına ne kadar benzediğini düşünün. Eğer TAMAMEN BENZİYORSA aşağıdaki cümlelerin başındaki kutunun içine 4; BİRAZ BENZİYORSA 3; BENZEMİYORSA 2; HİÇ BENZEMİYORSA 1; yazınız.

1. Herhangi bir sorunun olduğunda, eminim annem ve babam bana yardım ederler.()
2. Annem ve babam büyüklerle tartışmamam gerektiğini söylerler. ()
3. Annem ve babam yaptığım her şeyin en iyisini yapmam için beni zorlarlar. ()
4. Annem ve babam herhangi bir tartışma sırasında başkalarını kızdırmamak için, susmam gerektiğini söyler. ()
5. Annem ve babam bazı konularda sen" **kendin karar ver**" derler. ()
6. Derslerimden ne zaman düşük not alsam, annem ve babam kızar. ()
7. Ders çalışırken anlayamadığım bir şey olduğunda, annem ve babam bana yardım ederler.()
8. Annem ve babam kendi görüşlerinin doğru olduğunu bu görüşleri onlarla tartışmamam gerektiğini söyler ()
9. Annem ve babam benden bir şey yapmamı istediklerinde, niçin bunu yapmam gerektiğini de açıklarlar. ()
10. Annem ve babamla her tartıştımda bana "**büyüdüğün zaman anlarsın**" derler. ()
11. Derslerimden düşük not aldığımda, annem ve babam beni daha çok çalışmam için desteklerler. ()
12. Annem ve babam yapmak istediklerim konusunda kendi kendime karar vermeme izin verirler.()
13. Annem ve babam arkadaşlarımı tanırlar. ()
14. Annem ve babam istemedikleri bir şey yaptığımda, bana karşı soğuk davranırlar ve küserler.()
15. Annem ve babam sadece benimle konuşmak için zaman ayırırlar. ()
16. Derslerimden düşük notlar aldığımda, annem ve babam öyle davranır ki suçluluk duyar ve utanırım. ()
17. Ailemle birlikte hoşça vakit geçiririz. ()
18. Annemi ve babamı kızdıracak bir şey yaptığımda, onlarla birlikte yapmak istediğim şeyleriyapmama izin vermezler. ()
19. Genel olarak annem ve babam okul zamanı hafta içinde gece arkadaşlarıyla bir yere gitmene izin verirler mi? ()

Evet () Hayır ()

Eğer cevabınız **Evet** ise, aşağıdaki soruyu cevaplayınız.

Hafta içinde en geç saat kaçta kadar gece dışarıda kalmanıza izin verilir (Pazartesi- Cuma arası)?

- 20.00'dan önce ()
- 20.00 - 20.59 arası ()
- 21.00 - 21.59 arası ()
- 22.00-22.59 arası ()
- 23.00 ya da daha geç ()
- İstediğim saate kadar ()

20. Genel olarak annem ve babam hafta sonları gece arkadaşlarıyla bir yere gitmene izin verirler mi?

Evet () Hayır ()

Eğer cevabınız **Evet** ise, aşağıdaki soruyu cevaplayınız.

Haftanın Cuma ya da Cumartesi akşamları en geç saat kaçta kadar gece dışarıda kalmanıza

izin verilir?

20.00'dan önce ()

20.00 - 20.59 arası ()

21.00 - 21.59 arası ()

22.00-22.59 arası ()

23.00 ya da daha geç ()

İstediğim saate kadar ()

Annen ve baban aşağıdakileri öğrenmek için ne kadar çaba gösterirler?

Hiç çaba göstermez Çok az çaba gösterir Çok çaba gösterir

21. Eğer gece bir yere gittiysen nereye gittiğini, () () ()

22. Boş zamanlarınızda ne yaptığını, () () ()

23. Okuldan çıktıktan sonra ne yaptığını, () () ()

Annen ve babanın aşağıdakiler hakkında ne kadar bilgileri vardır?

Bilgileri yoktur Çok az bilgileri vardır Çok bilgileri vardır

24. Eğer gece bir yere gittiysen nereye gittiğin, () () ()

25. Boş zamanlarınızda ne yaptığını, () () ()

26. Okuldan çıktıktan sonra nereye gittiğin, () () ()